

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 173/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť N. P., D., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 26 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6 ods. 1, čl. 10 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom rozhodcovského súdu vydaným rozhodcom JUDr. J. Č. v konaní vedenom pod sp. zn. RK Cb 1/2007 zo 7. mája 2007, ako aj postupom jemu predchádzajúcim a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť N. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2010 doručená sťažnosť N. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 26 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených v čl. 6 ods. 1, čl. 10 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

rozhodcovského súdu vydaným rozhodcom JUDr. J. Č. (ďalej len „rozhodcovský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. RK Cb 1/2007 zo 7. mája 2007, ako aj postupom jemu predchádzajúcim.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že spolu so svojím manželom sa 17. septembra 2007 dozvedela, že je proti nim vedené na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) exekučné konanie o vymoženie sumy 7 500 00 Sk na základe exekučného titulu, ktorým bol rozsudok rozhodcovského súdu sp. zn. RK Cb 1/2007 zo 7. mája 2007, ktorý bol podľa sťažovateľky a jej manžela vydaný na základe „sfalšovanej zmenky“, o existencii ktorej údajne nemali vedomosť. Na základe toho sťažovateľka podala v tejto veci spolu s manželom 18. septembra 2007 trestné oznámenie. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom rozhodcovského súdu boli porušené ňou označené základné práva a práva preto, že jej ako účastníčke konania nebola doručená žaloba, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol, takže ani nemala o tomto konaní vedomosť a ani sa nemohla k žalobe vyjadriť. Sťažovateľka v sťažnosti tiež uviedla, že rozhodca rozhodcovského súdu jej nedoručil ani „rokovací poriadok“, podľa ktorého konal, a napokon, že jej ako účastníčke konania nebol doručený ani rozhodcovský rozsudok, bol doručený iba jej manželovi. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka považuje tak rozsudok rozhodcovského súdu, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, za nezákonný.

Zo sťažnosti vyplýva, že „O... skutočnostiach nezákonného postupu a len v minimálnom rozsahu sťažovateľka sa dozvedela až s začiatkom exekučného konania v septembri 2007, a z tohto dôvodu manžel sťažovateľky (nie však sťažovatelia, ktorá neovláda slovenčinu v dostatočnej miere) požiadal o nahliadnutí do rozhodcovského spisu, čo manželovi sťažovateľky (nie však sťažovateľke) JUDr. Č. umožnil 26. 10. 2007 pričom o tej skutočnosti bola vyhotovená notárska zápisnica zo dňa 26. 10. 2007.“. Sťažovateľka zdôraznila, že o už uvedených skutočnostiach svedčiacich o podľa nej nezákonnom postupe rozhodcovského súdu sa nedozvedela 26. januára 2007, pretože jej nebolo umožnené nahliadnuť do rozhodcovského spisu, ale až 8. januára 2010, keď nahliadla do vyšetrovacieho spisu. V tejto súvislosti sťažovateľka v sťažnosti uviedla: „Až z výpovedi J. Č., s obsahom ktorej sťažovateľka preukázateľné sa zoznámila len 8. 1. 2010...“

V súvislosti s už uvedeným sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„Za stavu, keď sťažovateľke nebola doručená žaloba a sťažovateľka preukázateľne bola zbavená práva na žalobnú odpoveď a právnu ochranu, za stavu keď sťažovateľke nebol doručený rokovací poriadok a sťažovateľka bola zbavená možnosti mať informáciu o jeho obsahu a teda aj práva na vyjadrenie súhlasu s týmto obsahom, preukázateľne došlo k porušeniu zákona a práv sťažovateľky. Bez ohľadu na to rozhodca JUDr. J. Č. uskutočnil rozhodcovské konanie a vydal zo dňa 7. 5. 2007 rozsudok, ktorým uložil sťažovateľke povinnosti po úhrade dlha. Z uvedených dôvodov ani rozhodcove konanie a ani vydaný im rozsudok zo dňa 7. 5. 2007 nemôžu sa počítať za zákonné

Kvôli vedomej svojvôli tzv. rozhodcu, sťažovateľka nielen de facto, ale aj de iure sa nachádza 2 roky a 5 mesiacov v stave hlbokého poníženia, dennodenného obrovského psychického stresu, pod neúnosným tlakom šikanóznej a hanebnej exekúcie, pričom za tento čas má preukázateľne podlomené fyzické a psychické zdravie, zásadným a neospravedlniteľným spôsobom poškodenú svoju občiansku povesť, totálne zničené podnikateľské a životné aktivity. Za uvedený čas významným a zásadným spôsobom značne utrpela kvalita života sťažovateľky, pričom bola preukázateľne uvrhnutá pod hranicu chudoby, musela zastaviť podnikateľskú činnosť, zrušiť vytvorené pracovné miesta nie len pre zamestnancov, ale aj pre seba a bola nútené od novembra roku 2007 sa zaregistrovať na úrade práce, kde preukázateľne sa nachádza v evidencii nezamestnaných do dnešného dňa.“

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo na slobodný prístup k informácii, zaručeného čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 26 Ústavy SR postupom rozhodcu JUDr. J. Č. v rozhodcovskom konaní, porušené bolo.

2. Základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, postupom rozhodcu JUDr. J. Č. v rozhodcovskom konaní, porušené bolo.

3. Základné právo na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom rozhodcu JUDr. J. Č. v rozhodcovskom konaní, porušené bolo.

4. Základné právo na neprípustnosť uloženia povinnosti nie na základe zákona a nie v medziach zákona zaručeného čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, postupom rozhodcu JUDr. J. Č. v rozhodcovskom konaní, porušené bolo.

5. Základné právo na účinné právne prostriedky nápravy zaručeného čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom rozhodcu JUDr. J. Č., rozhodcovskom konaní, porušené bolo.

6. Ústavný súd Rozhodcovský rozsudok č. k. RKCb 1/2007 zo dňa 7. 5. 2007, vydaný v rozhodcovskom konaní rozhodcom JUDr. J. Č., v celom rozsahu zrušuje.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 25 tisíc eur, ktoré je povinný rozhodca JUDr. J. Č. ... zaplatiť sťažovateľke N. P. ... do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „v tejto veci využíva svoje ústavné právo v zmysle čl. 6 ods. 2, čl. 34 ods. 2 písm. b), čl. 47 ods. 4 Ústavy SR na tlmočníka a zároveň využíva svoje ústavné a zákonné právo používať svoj materinský jazyk ruštinu v úradnom styku, a žiada, aby jej v exekučnom konaní všetky zasielané a doručované listiny, boli zasielané a doručované spolu s ich úradným prekladom do ruštiny“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v súvislosti s prípustnosťou preskúmania rozhodnutia rozhodcovského súdu v prvom rade poukazuje na svoju judikatúru (III. ÚS 95/2010), podľa ktorej podstata rozhodcovského konania, ktoré je upravené v zákone č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“), spočíva v mimosúdnom riešení sporov, pričom samotné rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi, keď jeho významnými prednosťami oproti konaniu pred všeobecnými súdmi sú flexibilita a rýchlosť konania, jeho neformálnosť a nižšie trovy konania. Pri tomto konaní zákon počítá s minimálnymi zásahmi všeobecných súdov do výsledkov rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov, pretože v súlade s § 40 zákona o rozhodcovskom konaní možno tuzemský rozhodcovský rozsudok napadnúť žalobou na príslušnom všeobecnom súde len z taxatívne vymedzených dôvodov, ktoré spočívajú v dodržiavaní zákonnosti. Aj keď toto rozhodcovské konanie možno označiť za menej zložitú procedúru, než aká je vlastná konaniu pred všeobecnými súdmi, je v rámci neho nevyhnutné dodržiavať zásady spravodlivosti a zákonnosti. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na § 51 ods. 3 zákona o rozhodcovskom konaní, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, subsidiárne sa aplikujú ustanovenia generálnej právnej normy upravujúcej civilný proces. Danou právnou normou je Občiansky súdny poriadok.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že z dôvodu, že rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi, ktoré sú tiež ako všeobecné súdy

povinné aplikovať právo tak, aby výsledkom nimi uplatnenej právomoci bolo rozhodnutie, ktoré spĺňa parametre zákonnosti a ústavnosti, je v právomoci ústavného súdu preskúmať aj postupy a rozhodnutia rozhodcovských súdov z hľadiska dodržania zásad spravodlivého procesu.

1. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru postupom rozhodcovského súdu v rozhodcovskom konaní vedenom pod sp. zn. RK Cb 1/2007, ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti z obsahu spisu vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 41/2010 zistil, že predmetom konania o sťažnosti sťažovateľky vedeného pod uvedenou spisovou značkou bolo aj namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru postupom rozhodcovského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. RK Cb 1/2007.

V súvislosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý nebol explicitne uvedený v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 41/2010, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej si pri výklade práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 41/2010-14 z 2. februára 2010 sťažnosť sťažovateľky odmietol ako oneskorene podanú.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na to, že rozhodnutie o odmietnutí návrhu na začatie konania pre oneskorenosť je rozhodnutím „o konaní“, ktoré má na mysli citované ustanovenie § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde. Nejde však o podmienku konania, ktorú možno dodatočne splniť v ďalšom návrhu, ktorým sa napáda to isté právoplatne skončené konanie, ktoré bolo napadnuté v predchádzajúcom návrhu, ktorý bol odmietnutý ako oneskorene podaný (III. ÚS 41/2010).

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru už po jej predbežnom prerokovaní ako neprípustnú odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľka sťažnosťou namietala aj porušenie základných práv zaručených v čl. 13 ods. 1 písm. a) a čl. 26 ústavy, ako aj právo zaručené v čl. 10 dohovoru postupom a rozhodnutím rozhodcovského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. RK Cb 1/2007.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 218/06).

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom

ustanovenej lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje.

Už z konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 41/2010 vyplýva, že o rozhodcovskom rozsudku sp. zn. RK Cb 1/07 zo 7. mája 2007 sa sťažovateľka dozvedela ešte 26. októbra 2007 na notárskom úrade JUDr. J. A., o čom bola spísaná aj notárska zápisnica, pričom uvedenú skutočnosť sťažovateľka sama uviedla na strane 2 svojej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu. Znamená to, že už v tento deň – 26. októbra 2007 – sa sťažovateľka mohla reálne dozvedieť o „inom zásahu“ do jej označených práv spočívajúcim v namietanom nezákonnom postupe a rozsudku rozhodcovského súdu.

Rovnako aj zo sťažnosti manžela sťažovateľky vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 134/2010 vyplýva, že sťažovateľka sa dozvedela o tomto rozsudku rozhodcu z originálu rozhodcovského spisu. Tento bol na základe požiadavky sťažovateľky a jej manžela zo 6. decembra 2007 vyžiadaný okresným súdom, z ktorého vyplýva, že sťažovatelia (teda i sťažovateľka) už 29. októbra 2007 podali námietku proti exekúcii, v ktorej namietali porušenie svojich základných práv a slobôd v rozhodcovskom konaní (nedoručenie žalobného návrhu sťažovateľke a jej manželovi, uskutočnenie rozhodcovského konania bez vedomia sťažovateľky a jej manžela a pod.) Z toho vyplýva, že aj 29. októbra 2007 sa sťažovateľka mohla reálne dozvedieť o „inom zásahu“ do jej označených práv spočívajúcim v namietanom nezákonnom postupe a vydaním rozsudku rozhodcovského súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu rozhodcovský rozsudok sp. zn. RK Cb 1/07 zo 7. mája 2007 nadobudol právoplatnosť 26. mája 2007.

Okrem toho, aj keby ústavný súd v krajnom prípade prihliadol ako na pravdivé tvrdenie sťažovateľky, že o rozhodnutí rozhodcovského súdu sa ona sama dozvedela až 8. januára 2010, aj v tomto prípade konštatuje, že od 8. januára 2010 do 11. marca 2010, keď sťažovateľka podala sťažnosť adresovanú ústavnému súdu na poštovú prepravu, nepochybne uplynula lehota na jej podanie podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je časovo obmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti, ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako oneskorene podanú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia rozhodcovského súdu, ako aj o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tejto časti sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2010